

Bir insan Orhan Veli

Orhan Veli'nin bir roman yazmak istediğini kaydediyor Haluk Oral, "Bir Roman Kahramanı: Orhan Veli" adlı çalışmasında. Buna ömrü yetmiyor şairin. "Bir Roman Kahramanı" ise şiir kitaplarından birine vermek istediği ad. Onu da basılmış kitapları arasında bulamıyoruz. Demek ki şairin hayal edip elinin ermedikleri de hayat hikayesine dahil.

unsaleris@gmail.com

Orhan Veli. Türkçe şiirin, gönlümüz adalarının semasında süzülen hüznünlü ama muzip martısı, kuşların her bahar aldattığı ceketin sır dolu mahremi, Rume-

lihisanı'ndan karşı kıyılar boyunca yankılanan türkünün yanık sesi. Gençcecik bir ömre sığmış bir sürü sevdâ, bir sürü dostluk, bir avuç şiir. Şimdi bize mahzun kitap sayfaları arasından göz kırpan o kimi umutlu, kimi alaycı, kimi aşık, kimi sarhoş şiirleri bırakarak bu dünyadan öylece geçip gitti Orhan Veli.

Orhan Veli'nin bir roman yazmak istediğini kaydediyor Haluk Oral, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Bir Roman Kahramanı: Orhan Veli" adlı biyografik çalışmasında, tanıklıklarıyla. Maalesef buna ömrü yetmiyor şairin. Hatta belki kendi hayatının romanında bile kahraman olmayı başaramadan göçüp gidiyor. "Bir Roman Kahramanı" ise Orhan Veli'nin şiir kitaplarından birine vermek istediği ad. Onu da basılmış kitapları arasında bulamıyoruz. Demek ki şairin hayal edip elinin ermedikleri de hayat hikayesine dahil. Olsun. Orhan Veli, bizim kahramanımız hal hepimizin hayatı roman nasılsa.

TIYATROCU, ŞAİR, ASKER ORHAN VELİ,

Haluk Oral'ın hem belgesel yönü hem de anlatımıyla alışılmadık biyografi çalışmalarından farklı sayılabilecek "Orhan Veli kitabı", beklenebileceği

Bir Roman Kahramanı
Orhan Veli
HALUK ORAL

Bir Roman Kahramanı
Olarak Orhan Veli
Haluk Oral
Yapı Kredi Yayınları
32 TL

üzere şairin çocukluğuyla başlıyor. "Hürriyete Doğru" şiirinden bildiğimiz "Gün doğmadan, deniz daha bembeyazken çıkacaksn yola," dizesini hatırlatırcasına bir

sandal hikayesiyle açılıyor biyografi. Kardeşi Adnan Veli ile Beykoz'dan, Karaköy'e bir sandal almaya gidiyorlar. Saatler sürüyor Karaköy'den, aldıkları sandalla Beykoz'a dönmeleri, hava kararıyor, gece çöküyor. Elleri su topluyor, yara bere içinde kalıyor iki kardeşin de. Orhan da Adnan da denize sevdalı ama. Yıllarca usanmadan asılıyorlar küreklerine sandalın, denizlere açılıyorlar. Bıkmadan, yorulan kollarına, patlayan ellerine bakmadan. Öyle seviyorlar denizi. Deniz, çocukluğuymuş meğer Orhan Veli'nin. Yetişkinliğinde de şiirin deniz kok-

masını buna bağlıyor, böyle anlıyoruz.

Sonra Ankara'da talebelik günleri başlıyor. Ankara, genç cumhuriyetin umudu işaret eden çorak başkenti. Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le orada gönül düşürüyorlar şiire. Genç Orhan şiiri iyi biliyor. Öyle ki aruzla yazdığı şiirlerden birini Yahya Kemal'e bizzat okuduğu rivayet ediliyor. Ama gözü yok aruzda. Orhan Veli, Oktay Rifat ve Melih Cevdet, önceleri Varlık Dergisi'nde, sonraysa Garip'te cisimleşen yeni bir şiirin peşine düşüyorlar. Yeni şiire en yeni şeklini veriyorlar. Ruhunu halktan, halk şiirinden, gücünü ise dilden ve yalın, etkili anlatımından alan başka bir şiiri kovalıyorlar. Görülüyor ki başarılı da oluyorlar bund

Şairliğin ilahi bir yanı var şüphesiz. Haluk Oral'ın kitabındaysa şairin "senin benim gibi insan" yanına dair bir sürü ayrıntı saklanıyor. Bilmediğimiz,

bizim gözümüzün önünde yaşanmayan hayatına dair ayrıntılar. Gelibolu civarında geçen ve üç yıl kadar süren askerliğini, askerden yazdığı mektupları, asker Orhan'ın askerliğine dair tanıklıkları toplayıp bırakıyor okuyucunun kucağına örneğin. Şairin şiirlerinde inatla altını çizerek vurguladığı insanı görürüz o anlarda.

"AŞK RESMİ GEÇİDİ"

Orhan Veli'nin çapkın bir muziplikle gülümseyen "Aşk Resmi Geçidi" şiirinden, şairin güzele olan tutkusunun tabiatın her alanını kapsadığını anlamak çok güç değil. Yine yakın zamanlarda çıkan "Yalnız Seni Arıyorum - Nahit Hanım'a Mektuplar" adlı kitaptan sevdalandı mı nasıl yapı kavrulduğunu da biliyoruz. Böylece anlıyoruz ki, "Ben Orhan Veli..." şiirinde bahsini edip "bir de sevgilim vardır, pek muteber; / ismini söyleyemem, / edebiyat tarihçisi bulsun." diye geçiştiriverdiği adı saklı sevgili Nahit Hanım'dır. Fakat Haluk Oral'ın hazırladığı biyografide, "Aşk Resmi Geçidi"ni takip edebilecek ipuçları veren başka gönül hikayelerine dair de bilgi ve belgeler buluyoruz. Belki de Oral'ın Orhan Veli biyografisini önceki biyografi çalışmalarından ayıran en önemli özellik de budur. Şairin gündelik yaşantısına ve sosyal hayatına dair çok sayıda tanıklığa ve "vesikaya" yer vermesi. Bütün bunlar bir araya geldiğinde duygusu ve sesiyle çok yakından tanıdığımız Orhan Veli, daha da candan bildiğimiz bir dosta dönüşüyor sanki.

"KENDİMİZE HÜZÜNLER İCAT ETTİK"

Orhan Veli'nin adını ilk kez orta sondayken duymuştum. O zamanlar bir kasaba sayılabilecek Bandırma'da bir okulun "müsamere salonu"nda, dışarıdan gelme amatör bir oyuncu Murathan Mungan'ın "Bir Garip Orhan Veli" sini oynuyordu. Şiire mi, oyuna mı yoksa oyunculuğa mı vuruldu bilmiyorum. Bir daha hiç bırakmadım Orhan Veli'nin peşini. Şimdi, tam olarak Orhan Veli'nin bu dünyadan göçüp gittiği yaştayım. Hala Orhan Veli'ciyim. Şimdi, daha da yakından tanıdığım, daha da "ahbap" olduğum bir Orhan Veli buluyorum karşımda. Kuşkusuz biyografi denen türe hakkettiği değeri vermenin faydaları büyük!